

Intervju med Marte Sæther, 29.10.2010, Kunsthøgskolen i Oslo

- 00.00 F: 1944 Nordstrand. Urolig barn: Turn, og som 8-åring til Gerd Kjølaas/Aloisius Valente i Oscars gate. Fulgte Kjølaas i hennes overgang til RAD-systemet (Royal Academy of Dance). Scene-debuterte som "negerbarn" i *Aida* i 1958. Oppfatning hjemmefra at musikk var større kunst enn dans. Homogent middelklassemiljø. Husker opplevelsen av *Rigoletto* da hun ble med på foreldrenes Opera-abonnement.
- 07.45 Om tiden hos Kjølaas fram til prøvedans i Operaen. Var parallelt med i Ivo Cramérs koreografier for teatrene. To eller tre prøvedanser for Operaballetten. Artium i 1962. Ekstradanser i Operaen (62-64), "the black swan". Med i Oslo Nyes barneteater/Folketeateret *Jorden rundt på 80 dager* Kor: Guri Ludt. Roger/Halle *Trost i taklampa*. Mye teater. Stor oppmerksomhet rundt musikal og dans. Kunnskap om rom, regler, arrangementer (Cramér)
- 17.30 Ansatt som elev i Operaballetten (bl.a. med Ellen Kjellberg) som 20-åring i 1964. 6000 kroner i året. Om lønnsforskjeller. Om ulikheter i utdanningene før og nå. Corps de ballet-ansettelse i 1965 og 12.000 kroner i året. Om utgifter til tåspissko og behandling. Boligforhold. Sparing av forestillingspenger for treningsreiser i halve sommerferien: London og Paris. Om Thorleif Dahls fond og stipend.
- 25.00 Om Joan Harris' avgang som ballettsjef og hennes oppstart av Operaens Ballettskole. Konkurransesituasjonen mellom Rita Tori, Eva Haalke og Joan Harris/Operaen. Om egen skadehistorie og om Sonia Arova som person og kunstnerisk leder. Om roller og opplevelser på scenen.
- 39.30 Om New York-studietur i 1967. Om møte med Balanchine, om klasser med Peryaslavec - "in"-pedagog med alle stjernene i klassen. (Sæther korrigerer i bakkant utsagn i intervjuet: Det er Margot Fonteyn, ikke Sonia Arova, som står foran Sæther når dette omtales.) Refleksjon om kadaverdisiplin og kjærlighet til faget. Så Cunningham, Graham, Ailey og musikal.
- 45.15 Om Operaen og Anne Borgs ledertid. "Anne Borg tok av meg tåspisskoene". Mer om Arovas skoling av kompaniet i klassisk stilforståelse. Om Glen Tetley og *Mythical Hunters* i 1971. Om interesse for Graham-teknikk og deltakelse i Gerd Bugges klasser på Operaens heldagsskole før utfordring til å overta moderne-undervisning. Valgte Graham og The Place (London Contemporary Dance School) som videreutdanning. (m/Monique Skavlan Sunderland). Om Jane Dudley og om å lære danseteknikken innenfra versus kopiering. Om å finne et hjem i bevegelse.
- 58.30 Mer om veien inn i Graham-teknikk, "out of movement comes form" (sitat Martha Graham), og appellen i det dramatiske og kraftfulle i arbeidet. Om anatomisk innsikt og helhetlig fysiologisk

læring. Om effekten arbeidet hadde på klassisk teknikk. Reaksjon fra Brenda Last: "Put off that modern look" og opplevelsen av å være i to leire. Videre arbeid med å utdype og oppdatere innsikt i teknikken med nye lærere bl.a. Kazuko Hirabayashi. Parallelt med undervisning på Operaens skole (fra 1976) og senere Statens Balletthøgskole (fra 1980) og arbeid som danser.

- 1.07.10 Om *Strender* (Glen Tetley 1974) skapt for Operaballetten med Arne Nordheims musikk. Refleksjoner om forholdet mellom klassisk og moderne. Om å bidra til å skape noe nytt og om Norheims musikk. Kritikerprisen i 1976.
Om oppsetningsarbeid i Wien og om Anthony Tudors arbeid med roller. Om ny forståelse av rollen i *Strender*. Om å bli forbigått som kompetanse i senere oppsetninger av stykket.
- 1.22.25 Mer om ulikheter mellom klassisk og moderne teknikk og formspråk. "De anerkjenner ikke torso". Om å ville få liv i bevegelsene. Refleksjoner om når og hvordan moderne formspråk kom inn i Operaens repertoar. Om Donya Foyer (*Aft Vemod*) i 69/70. Mer om karrieren som pedagog og spennet mellom klassisk og moderne. Utøverperspektivet aktivt fram til 1985.
- 1.30.30 Om Statens Balletthøgskole: Konfliktfylt start. Stor "fagtrengsel" og lite budsjett. Om egen rolle, i forhold til Henny Mürers rektorperiode, som stedfortreder (84-86) og vikar (86/87). Om krise ved å slutte som danser og det utfordrende i å bli rektor. Tilbakeblikk til oppstart med avgjørelse om å legge skolen utenfor Operaen (og Gunnar Brunvoll). Om relasjonene mellom klassisk, jazz og moderne fag på skolen. Om rekrutteringsproblemer til danselinja og problemene med å skape miljø for de enkelte spesialretningene.
- 1.46.10 Om annet fagpolitisk arbeid, i Oslo Ballettforening under Musikerforbundet for Operaens dansere: pensjonsordning og utjevning av forholdene mellom kunstnergruppene og selvstendig status for ballett.
Om tidlige prosesser for å slå sammen kunstneriske høgschooler. Om identitets- og ressursulikheter mellom skolene. (Var rektor til -91).
- 1.56.15 Mer om koreograflinjen på Statens Balletthøgskole. Om utviklingen i studentenes forventninger og kamp for å bevare og utvikle kompetanse i Norge. Tro på at norsk dans utvikles og skapes utenfor institusjonene. Kommentarer om Øyvind Jørgensen og Ingun Bjørnsgaard og om vekst og mangfold i feltet som resultat av Statens Balletthøgskoles virke.
- 2.01.50 Om danseteknikk og kontinuitet i høgschoolen. Om det nye skismaet mellom tradisjonelle og nye teknikker. Mangel på "gamle guruer" i dans. Om den grunnleggende motivasjonen for å være dansekunstner og tegn på kvalitet. Opptatt av rettferdighet og solidaritet i faget.